

گاهنامه شکوه واژه ها

موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی کیلان

معاونت دانشجویی و فرهنگی

سال دوم / شماره هشتم / ۱۴۰۰/۰۴/۰۱

* با شاعران

* معرفی کتاب رضوی (اثر حمیدرضا شکارسری)

* معرفی کتاب گزیده اشعار شاعران در رثای حضرت معصومه

* مروری بر شاعران دوران زندگی امام رضا (ع)

* دنوشته رضوی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

شماره : هشتم

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

سال : دوم

شناسنامه

صاحب امتیاز

معاونت دانشجویی و فرهنگی

مدیر مسئول

سپیده ساجدی

زیر نظر شورای سر دبیری

طراح صفحات و گرافیک

سروناز رحیمی دانش

فهرست

۱) با شاعران

صفحه ۱-۵

۲) معرفی کتاب رضوی (اثر حمید رضا شکار سری)

صفحه ۶

۳) معرفی کتاب گزیده اشعار شاعران در رثای حضرت معصومه

صفحه ۷

۴) مروری بر شاعران دوران زندگی امام رضا(ع)

صفحه ۸-۹

۵) دلنوشته رضوی

صفحه ۱۰

سخن دبیر :

در گذر تاریخ، ادبیات، زبانی مشترک، برای انسان ها بوده و به داشته های فرهنگی یک

جامعه، اعتبار و ارزش می دهد.

موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی گیلان در راستای ارتقا جایگاه ادبیات و ارج نهادن به آن، در صدد معرفی و نشر آثار فاخر در این صفحه می باشد.

امید آنکه بتوانیم در راستای این هدف والا و ارزشمند، قدمی به راستی برداشته و مورد توجه شما مخاطبان فرهیخته قرار گیرد.

سپیده ساجدی

دبیر کانون شعر و ادب موسسه

مدیر مسئول گاهنامه ادبی شکوه واژه ها

۰۱۳-۳۳۴۴۸۹۹۴-۷

www.jdrasht.ac.ir

آدرس: رشت، بلوار لاکان، میدان ولایت، مجتمع

آموزشی و پژوهشی جهاد دانشگاهی گیلان

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

سال : دوم

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

شماره : هشتم

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

با شاعران

اگر که چشمه شود چشمم
اگر سپیده شود مویم
هنوز از تو نوشتن را
یل است قوت بازویم

کیوترِ حرمم آقا
که گرد کوی تو می گردم
تویی که ضامن آهوئی
منم که کمتر از آهویم

تو از قبیله ی بارانی
که بی بهار نمی مانی
منم که سرد و زمستانی
از اشتیاق تو می گویم

اساسنامه ی گل ها را
در انتشار تو می خوانم
شناسنامه ی گل ها را
در ازدحام تو می بویم

تو سوژه، سوژه ی احساسی
تو عطر خوب گل یاسی
تویی تو لاله ی عباسی
که قد کشیده فرارویم

من و کرامت درگاهت
نشسته ام به سر راحت
تویی که ضامن آهوئی
منم که کمتر از آهویم

جلیل واقع طلب#

نذر صحرای توام؛ بی سرنوشتی گمشده
رهروم؛ نرم و سبک، سوی بهشتی گمشده

نذر صحرای توام آهوئی دشتی پر ز بیم
در گریز از خویشتن؛ با سرنوشتی گمشده

کفتری پر بسته ام؛ دور از حریم گنبدت
ناشناس افتاده بازیبا و زشتی گمشده

ضامن آهوئی بی کس! نذر چشمان تو من
کاش، بارانم! بیبارانی به کشتی گمشده

آیشتی در باغ عشقی- رویشی در باغ جان
با تو دادم یادگاری از سرشتی گمشده

بر بسیط خاک گم ماندم- کجایم کیستم؟
نابسامانی- اسیری- در کُنشتی گمشده

#عباس مهری آتیه

من آن کیوتر جَلدم به آب و دانه ی تو
مخواه آن که شوم دور، از آستانه ی تو
گرفته بال و پریم بوی این حرم؛ باشد
همیشه بر سر من، لطف بی کرانه ی تو
پناهگاه همه دل شکستگان هستی
دوای درد همه هست در خزانه ی تو
عجیب نیست اگر حال و روز من خوش نیست
دلم گرفته در این روزها، بهانه ی تو
تو آن امام رئوفی که چشم ما به تو است
نهاده ایم همه سر به روی شانه ی تو
به پای بوسی تو، زائرت بهشتی شد
بهشت می رود آری! به پشتوانه ی تو
تو آفتاب درخشان هشتمی ما را
که آسمان زده بر سینه، این نشانه ی تو
تو آشنای غریبی، تو را نفهمیدیم
جهان فدای دو چشمان نرگسane ی تو
بهشت و هر چه در آن است بی تو زیبا نیست
بهار گوشه ی لبخند عاشقانه ی تو
هزار حادثه هر روز در کمین من است
مخواه آن که شوم دور، از آستانه ی تو

#رسول شریفی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

شماره : هشتم

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

سال : دوم

با شاعران

شاعر شدم تا مادرِ زیباترین شعرِ جهان باشم
تصویرِ رویایی درون قاب چشمِ دیگران باشم

:هر روز من، یک قصه در گوشِ تو نجوا کردم و گفتم
تا خالقِ صداها صدای تازه در گوشِ زمان باشم

از درد پیچیدم به خود، زخمی که سرِ وا کرد و خندیدم
چیزی نگفتم باتو، تا در زندگی ات قهرمان باشم

حتی نفهمیدی چه آمد بر سرِ رویای دیروزم
میخواستم مانند رازی کهنه در قلبت، نهان باشم

:وقتی که خندیدی جهان خندید و من آن روز فهمیدم
"عشق تو تا اینجا عیان بوده، چه محتاج بیان باشم"

تنها تو، از من جان بخواه و من سرِ تعظیم می گویم
زیبای من، هرچیز و هرکس توخواهی، من همان باشم :

مهسایپیری#

مستم اگرچه خسته ام از خمِ نداشتن
حتی شناسنامه ای از قم نداشتن

چون رودخانه ای که به دریا نمی رسد
محکوم اینچنین به تلاطم نداشتن

گیلان به قم، دوباره به مشهد، همین فقط
می شد در این مسیرِ تداوم نداشتن؟

دستم به سینه، روز مگر می شود شروع
یک صبح با سلامِ علیکم نداشتن

درد است دور بودن و حسرت به دل شدن
در عرض عشق حق تقدم نداشتن

تنها غم به پنجره فولاد وصل شد
تلخ است تلخ حس تبسم نداشتن

خوب است زائرت شدن اما قشنگ نیست
!در صحن انقلاب تو گندم نداشتن

صدیقه_کشتکار#

ای هرچه جاده سویی تو در رفت و آمد است
هر دل شکسته ای به نگاه تو رو زده ست

لبریز غصه ام، دلم اما کنار تو
در گفتن و نگفتن حرفش مردد است

من شاعرم تحمل اصلا زیاد نیست
تاب و توان قافیه ها کمتر از حد است

یک عمر هرچه جمع نمودم چه فایده؟!
با دست خالی آمده ام پیش تو، بد است

چون کفتران جلد به هر سو اگر روم
تنها پناهگاه دلم باز گنبد است

خورشید مشرقی و خراسان به یمن تو
از قرن های دور به نورت زبانزد است

ای گل! به جام زهر لبالب شدي وباز
قافیه جاي "شهد" در این بیت "مشهد" است

مرضیه فرمانی#

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

شماره : هشتم

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

سال : دوم

با شاعران

رسیده وقت رفتن با سری ناساز برگشته
تو آغازی و او از نقطه ی آغاز برگشته

و از بس از تو حاجت خواسته نشنیده نه... از شرم
نگاه شرمسارش لحظه ی ابراز برگشته

کسی که بار اول بارگاہت را به دل دیده
هرآنجای جهان هم رفته باشد باز برگشته

الم نشرح لک صدرک به زائرہات می گویند
که با پای خودش رفته و با پرواز برگشته

ہزاران سال پیشست بوده و ساعت کم آورده
برای درد دل... تا معنی "ایجاز" برگشته

!میان خیل مشتاقان و بیماران چه ها دیده؟
که سمت تو یهودی و مغ و مرتاض برگشته

به قدری دل هوایی کن شده نقارہ های تو
که زاهد آمده اما کیوترباز برگشته

#

یکی کنج حرم میخواند: آمدم ای شاه پناہم بده
به بی وزنی رسیده سمت این آواز برگشته

محمدرضا میرزازاده#

در کنار تو ہرچہ خوشبختی ست
سمت این سرنوشت می اید
توی صحن تو اخر پاییز
عطر اردیہشت می اید

از حرم پا گذاشتم بیرون
عطر نارنج تازه می امد
سوی صحن ت دم غروب این بار
کاسبی از مغازہ می امد

توی دستش دومت گندم بود
توی چشمش دو ابر پر باران
گریہ می کرد و زیر لب میگفت
السلام علیک یا سلطان

السلام علیک یا خورشید
خاک باران نخورده میخواهی؟
سر کہ قابل ندارد آقاچان
عاشق سر سپرده میخواهی؟

محمدصادق باقی زاده#

بر سر زلف رشتہ ی تسبیح
دانه ی زرد شاه مقصودم
عاقبت میرسم به دریایت
قطرہ ای در مسیر یک رودم
.

من همان مادرم کہ در باران
گوشتہ ی چادرم کمی گلی است
بہترین جا برای من تنها
سر در بست حر عاملی است

من همان کودکم کہ میت رسم
در شلوغی بی اقم از پایم
به ضریح تو میزنم ہربار
بوسہ از روی دوش بابایم

روی بال فرشتہ های حرم
سمت صحن عتیق میرفتم
گوشتہ ی صحن جامع رضوی
من بہ خوابی عمیق میرفتم

خواب دیدم کہ خدمت شدہ ام
در ہیاہوی صحن گوہر شاد
مثل طفلی دخیل مبیندم
بار دیگر بہ پنجرہ فولاد

شعر خوب است کہ در خدمت سلطان باشد
و چہ زیباست کہ توصیف خراسان باشد

میرسم بعد سلامی بہ در ہشت بہشت
پیش روی من اگر ہفت بیابان باشد

پا بر ہنہ وسط صحن نشستن ، رفتن
و چہ زیباست اگر نم نم باران باشد

ہر کسی از تو یکی خواست دوتا با خود برد
کرم صاحب این خانہ دو چندان باشد

مہربانی کن و این بار در آغوشم گیر
کہ در آغوش تو صد معجزہ پنهان باشد

شعر گفتم کہ بہ پابوسیت اقرار کنم
شاعر خوب برای تو فراوان باشد

پرچم گنبد تو کار مرا آسان کرد
ہر کہ دنبال نجات است پریشان باشد

بگذارید بہ ساحل برساند مارا
کہ غریقیم اگر معرکہ طوفان باشد

مجتبی حاذق#

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

شماره : هشتم

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

سال : دوم

با شاعران

رباعی رضوی

(۱) با تابش نور ، از خدا می‌گویند
هر ذره‌ی آن جدا جدا می‌گویند

خورشید به هنگام طلوعش هر صبح
در گوش جهان رضا رضا می‌گوید

(۲) روح به امید کرم‌ت پر می‌زد
در حولِ حرمِ قدمت پر می‌زد

یک جفت کبوتر از نگاهم آقا
هنگام اذان در حرمت پر می‌زد

(۳) سجاده و مهر و سُرمدان را آورد
یک بسته نبات و زعفران را آورد

عطر حرم و گلاب سرمستم کرد
تا نام امام مهربان را آورد

#نیره جهان‌بین

رباعی رضوی

(۱) ماییم و نگاه مضطر ساعت هشت
با دلهره‌ی مکرر ساعت هشت

با یاد ضریح و پنجره فولادش
هر روز قرارمان سر ساعت هشت

(۲) دل‌داده‌ی صحن تو همه شب بو ها
دل‌بسته‌ی انگبین تو کندو ها

تا ضامن ما تویی نگردد کوتاه
از دامن تو دست من و آهو ها

(۳) در ظلمت شب ماه فرود آمده است
آئینه‌ی هر چه هست و بود آمده است
در دامن نجمه با طلوع خورشید
یک دشت ستاره در سجود آمده است

#لیلا_عبدی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

شماره : هشتم

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

سال : دوم

با شاعران

(۱)

فریاد مرا شنید ، همگام شد
چون ماه نشسته بر سر بام شد

این ها همه از برکت این ست عزیز
وقتی که "رضا" تکه ای از نامم شد

(۲)

توی حرم بهاری ات من باشم؟
در مرقه نقره کاری ات من باشم؟

ای کاش طلب کنی مرا آقا جان
تا خادم افتخاری ات من باشم

(۳)

من موقع برگشت دلم می گیرد
وقتی برسم رشت دلم می گیرد

اینها همه هیچ تازه فهمیدم که
روی عدد هشت دلم می گیرد

(۴)

من، خاطره ها، سفر، حرم، یادت را...
خلوت ، من و تو ، پنجره فولادت را...

دیشب وسط خواب دوباره دیدم
گلدسته ، نقاره ، شب میلادت را...

امیررضا ستایش صومعه سرائی

۱. در مدرسه و کلاس آموخته ایم

بی واهمه و هراس آموخته ایم

جای عدد هشت نوشتیم رضا «ع»

ما درس بر این اساس آموخته ایم

۲. ماقطره ی کوچکیم در پای تو غرق

رودیم ولی درون دریای تو غرق

از گنبدت آنقدر طلا ریخته که

خورشید شده است در تماشای تو غرق

۳. سیاره و ماه ناگهان خلق شود

تاریکی محض بعد از آن خلق شود

تصمیم بر این بود پس از خلقت تو

خورشید برای آسمان خلق شود

۴. زایر همه حاجت از خدا میگیرد

از دست تو دم به دم شفا میگیرد

آقا تو طبیب دردهای همه ای

هرکس به تو می رسد شفا میگیرد

##بهرام مژدهی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

شماره :هشتم

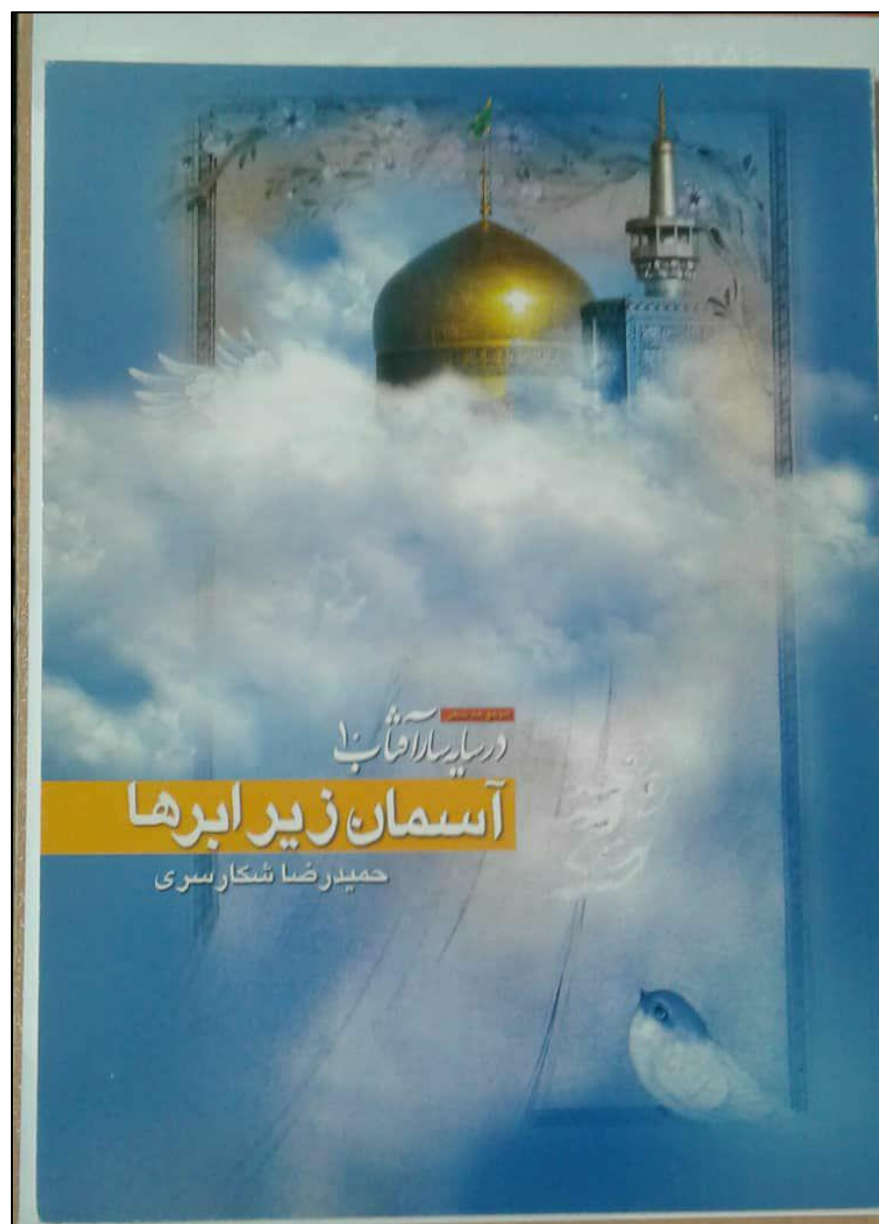
۱۴۰۰/۰۴/۰۱

سال : دوم

معرفی کتاب

کتاب رضوی (اثر حمیدرضا شکارسری)

آسمان زیر ابرها

مجموعه شعر " آسمان زیر ابرها " اثر خواندنی و ماندگار از حمید رضا شکار سری که انتشارات قدس رضوی چاپ و روانه ی بازار نشر کرده است

شکارسری این شاعر نام آشنای معاصر به جای مقدمه این گونه نوشت :

من با همه ی "ایسم" ها سلام و علیک دارم ،

اما سبک من در این شعر ها فقط

رضای "رضا" است .

در این مجموعه شاعر ۵۰ شعر سپید را به گزینش نشسته است و به تعبیری که در اشاره پیش روی ما قرار دارد مجموعه حاضر فصل نو از زیارت های شاعران است که کبوتران واژه، گرد آستان قدس حضرت شمس الشمس طواف را جلوه ای دوباره بخشیده اند

در تمام شعرهای "آسمان زیر ابرها" شاعر با زبانی تازه ،ساده و صمیمی با امام رضا (ع) درد دل می کند و کلید واژه های زیارت ،مشهد،ضریح ،غربت ...و

همه نشان می دهد شکارسری نگاه ویژه و خاصی به شعر امروزی و مدرن دارد و می خواهد در سایه سار غربت هستی خاطره های ضریح را به باز خوانی بنشیند.

چند شعر از این مجموعه را باهم می خوانیم و برای شکارسری این شاعر آیینی بهترین ها را آرزو می کنیم :

۱) غروب بود

که خورشید را جا گذاشتیم

و پریدیم

این ماه مهربان

اما

دلداری مان می دهد

در طول پرواز مشهد_تهران.....

۲)نه بلیط هواپیما می خواهد

نه قطار و اتوبوس

باد هم که نباشد

پرنده ی سلام من

ناگهان

بر آبی گوهر شاد

روبه روی تو نشسته است

۳) با ریسمانی

به پنجره ی فولاد

وصل می شوم

دل مرده ام را

کنار دلها و چشم های شکسته

می خوابانم

۴) من تا به حال بهار "مشهد" را ندیده ام

اما

هر وقت آمده ام

بهار بوده است

مثل همین امروز

با همین برف تازه ای که نشسته بر گنبد طلا ..

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

شماره : هشتم

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

سال : دوم

معرفی کتاب

معرفی کتاب گزیده اشعار شاعران در رثای حضرت معصومه

کتاب عمه سادات سلام علیک

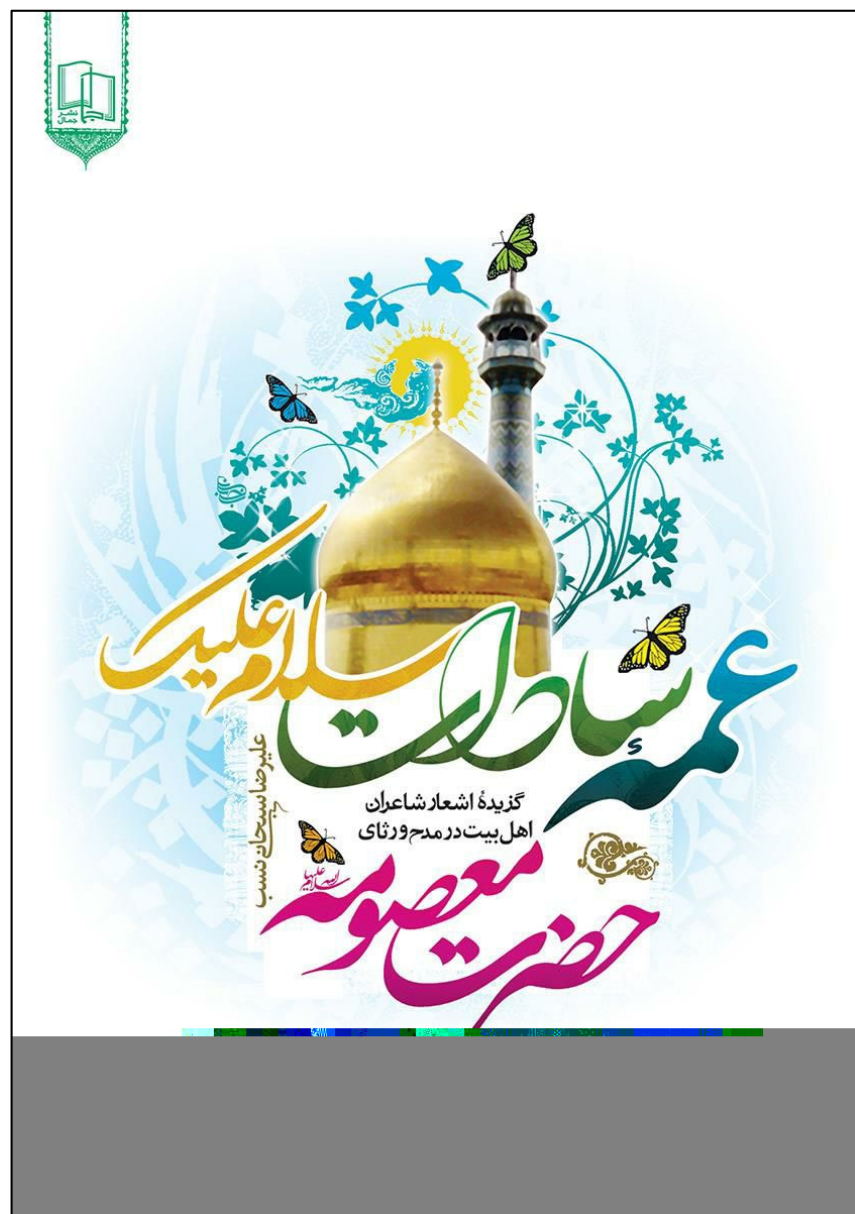
نام کتاب : گزیده اشعار شاعران اهل بیت در مدح و رثای حضرت معصومه (ع)

نویسنده: علیرضا سبحانی نسب

ناشر چاپی : نشر جمال

سال انتشار : ۱۳۸۸

سرودن شعر در مدح و رثای اهل بیت علیهم السلام افتخار والایی است که از گنجینه قدس به انسان ها هدیه می گردد. ذوق شعری، می تواند انسان را تا اعلی درجات بهشت رهنمون گردد؛ به شرط آن که از این نعمت الهی در راه گسترش معارف الهی و محبت اهل بیت علیهم السلام و معرفی آنان به بشریت استفاده شود و گوهر «مَنْ قَالَ فِينَا بَيْتَ شِعْرِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ» در هنر شاعر جلوه نماید. ستایشگران اهل بیت علیهم السلام جایگاه ویژه ای نزد پیشوایان دین ما داشته اند که این مقدمه جای پرداختن به این مهم نیست و گر نه سخنان و رفتارهای آموزنده اهل بیت علیهم السلام برای تجلیل از شاعران و ستایشگران خاندان پیامبر علیهم السلام مثال زدنی و بسیار شیرین است. در همین راستا این نوشتار برای ترویج اشعار ولایی پیرامون حضرت معصومه علیها السلام تدوین گردیده است.

سروده مرحوم آقاسی برای حضرت معصومه (سلام الله علیها)

عمه سادات، سلام علیک

روح عبادات، سلام علیک

کوثر نوری، به کویر قمی

آب حیات دل این مردمی

عمه سادات ،بگو کیستی؟

فاطمه یا زینب ثانیستی

از سفر کرب و بلا آمدی

یا که به دیدار رضا آمدی

من چه کنم شعله داغ تو را

درد و غم شاه چراغ تو را

کاش شبی مست حضورم کنی

با خبر از وقت ظهورم کنی

مرغ دلم راهی قم می شود

درحرم امن تو گم می شود

عمه سادات، سلام علیک

روح عبادات، سلام علیک

کوثر نوری، به کویر قمی

آب حیات دل این مردمی

عمه سادات ،بگو کیستی؟

فاطمه یا زینب ثانیستی

از سفر کرب و بلا آمدی

...یا که به دیدار رضا آمدی

مرغ دلم راهی قم می شود

درحرم امن تو گم می شود

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

شماره :هشتم

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

سال : دوم

معرفی کتاب

مروری بر شاعران دوران زندگی امام رضا (ع)

مروری بر شاعران دوران زندگی امام رضا (ع)

گردآوری : مرتضی حیدرزاده

مقدمه

در حکومت پادشاهان، شاعران از جایگاه ویژه برخوردار بوده اند و در راستای نوع علاقه مندی حاکمان شعر می سروده اند. اشعار گاه در مدح و گاه در بیان رزم آوری و شجاعت حاکمان سروده می شد، آثار عاشقانه ها نیز خوانده و مورد توجه قرار می گرفت و اگر موجب رضایتمندی می بود و صله ای و سکه ای هم نصیب شاعران. گونه ی نوع شاعران را می توان در دو بخش تقسیم نمود یک شاعرانی که با استفاده از توانمندی خود کاسبی می کردند و دل حاکم را به دست می آوردند و شاعرانی دیگر که تن به دربار و مدح شاهان نمی دانند که بالطبع دچار مصائب و سختی نیز می شدند، شاید بتوان رنج فردوسی شاعر شهیر پارسی را یادآور شد.

البته، بودهاند حاکمانی که خود دستی بر آتش داشته اند و به مقولهی فرهنگ بیشتر بها می داده اند و به شاعران و دانشمندان احترام می گذاردند. در دوران امویان و عباسیان نیز اغلب شاعران ستایشگر حکام اموی و عباسی بودند و در مقابل دسته ای اندک را می بینیم که نه بیم جان داشتند و نه امید نان، آنها گروه کوچکی هستند که در تاریخ ادبیات بنام شاعران شیعی مشهور گشته اند که بنام ترین آنها، کمیت بن زیاد اسدی و دیگر شاعرانی همچون دعبل خزاعی می بود.

دعبل خزاعی

دعبل خزاعی کوفی، شاعری بلیغ، سخنوری ادیب و دانشمندی والامقام بوده که عمر خود را در مدیحهسرایی و ذکر فضایل اهل بیت سپری کرده است. پدرش رزین خزاعی بود، جد او از صحابی پیامبر بود، که به همراه قبیله خزاعه در صفین، با معاویه جنگید و با سه برادرش در این جنگ به شهادت رسید. خاندانش از بیوتات قدیم شیعه و راوی حدیث و شاعر و برادرش علی و پسر عمویش (ابوالشی) همگی شاعر بودند. دعبل برخلاف بیشتر شاعران، شخصیتی شجاع و منیعالطبع داشته که چون می خواسته در هجو کسی شعری گوید، از مقام او باکی نداشته؛ چنان که رشید و مامون. معتصم و واثق و دیگران را هجو کرد و سرانجام به دست معتصم به قتل رسید و چون کسی را به شعر خویش مدح و ستایش می کرد از خفقان روزگار واهمهای نداشت؛ چنان مدایح او درباره اهل بیت، آن هم در حکومت بنی عباس بزرگترین گواه بر این مدعااست. از جمله قصاید دعبل، قصیده مشهور((مدارس آیات))است که در مدح حضرت رضا(ع) سروده است که مشتمل بر حدود صد و بیست بیت است. موطن اصلی او کوفه بود. دوران کودکی و نوجوانی را در کوفه و بصره گذراند و بعد به بغداد که « صریح الغوانی » رفت و مشغول تحصیل علم شد. شعر و ادب عربی را از مسلم بن ولید انصاری ملقب به شاعر هارون الرشید و برامکه بود، فرا گرفت و از همان جوانی به سرودن شعر پرداخت. بخشی از قصیده معروف دعبل خزاعی را مرور می کنیم.

و هم نقضوا عهدالکتاب و فرضه

و لا تک الامحنه کشفتمهم

زرایا ارتنا خضره الافق حمرة

ولو قلدوالموصی الیه امورها

و قبر بطوس یالها من مصیبه

لی الحشر حتی یبعثالله قائماً

علی بن موسی ارشد الله امره

و محکمه بالزور و الشبهات

بدعوی ضلال من هن وهنات

وردت اجاجاً طعم کل فرات

لزمتم بمامون علی العثرات

الحت علی الاحشاء بالزفرات

الغم و الکربات یفرج عنا

و صلی علیه افضل الصلوات

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

سال : دوم

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

شماره : هشتم

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

معرفی کتاب

مروری بر شاعران دوران زندگی امام رضا (ع)

او زمان چهار امام معصوم (امام صادق، امام کاظم، امام رضا، امام جواد(ع))را درک کرد و در واقع همزمان با چند خلفای عباسی (مهدی، هادی، هارون، امین، مأمون، معتصم، واثق، متوکل)هم بود .زمانی هم که امام هشتم شیعیان، ولایتعهدی مأمون عباسی را قبول کرد و از مدینه به خراسان آمد، دعبل به همراه ابراهیم بن عباس صولی، شاعر دیگر شیعه، عازم زیارت حضرت رضا شدند .هر دو شاعر در(مرو)نزد حضرت رفتند و قصیده خود را در مرثیه امام حسین و مناقب آن حضرت و سایر بنی هاشم انشا نمودند . قصیده دعبل که حماسه تاریخ بنی هاشم و منقبت نامه آل علی(ع)بود که مورد توجه امام و اهل بیت آن حضرت و حتی مأمون، خلیفه عباسی قرار گرفت .دعبل سرانجام در سن ۷۹ سالگی، با عصای دشنه مانند زهرآگین و زخمی نمودن پایش بر اثر جراحت، در گذشت . از این شاعر بزرگ سه اثر یاد شده است .طبقات الشعراء، الواحده فی مناقب العرب و مثالبها، و دیوان اشعار او که ابوبکر صولی در ۰۳۳ ورق جمع آوری نمود .اشعار دعبل را میتوان از بهترین و عالی ترین نمونه های مدح در ادب عرب دانست .عده ای از بزرگان شیعه مانند علامه مجلسی و سید نعمت الله جزائری شرح کرده‌اند و مضامین آنها در اشعار سایر شاعران شیعه تکرار شده است . از این شاعر بزرگ دو پسر بنام های عبدالله و حسین باقی ماند که حسین، خود شاعری مشهور شد.

ابونواس

حسن بن هانی مشهور به(ابونواس)شاعر پرآوازه دوران عباسی، بین سال های ۶۰۱ هجری قمری تا حدود سال ۶۴۷ هجری قمری در اهواز و یا بصره به دنیا آمد . پدرش به روایتی ایرانی بود و در سفری به اهواز با زنی بنام گلبن یا حلبان اهوازی ازدواج می کند .ابونواس، ادیب و شاعر اواخر قرن دوم هجری است .اشعارش در نهایت لطافت، بدیهه گویی، بسیار مشهور و در لغت هم به گفته اعلم بود . علت شهرت ابونواس موهای بلندش بود که بر دوش هایش حرکت می کرد(.نواس به معنی حرکت)ابونواس، در کودکی پدرش مرد و مادرش او را به عطاری برد تا کسب و کاری داشته باشد، تا روزی که ابواسامه والبۀ بن حباب؛ شاعر معروف او را در بصره دید و با او آشنا شد که این آشنایی تأثیر زیادی در تکوین شخصیت او داشت.

شعری در رثای امام هشتم شیعیان

لک فی جوهر الکلام فنون ینثر الدرّ فی یدی مجتنبیه

یل لی انت اوحّد النّاس فی کلّ کلام من المقال بدیه

قلت لا اهتدی لمدح امام کان جبریل خادما لابیّه

فعلی ما ترکت مدح ابن موسی و الخصال الّتی تجمّعن فیه

از شاگردان ابونواس افراد بزرگی چون ابوهفان، محمدبن ادریس شافعی، احمدبن حنبل و محمدبن جعفر عنذربه، را گفته اند . این شاعر برای گذراندن زندگی، روز کار می کرده و شب ها در مجالس مختلف علمی در بصره شرکت می کرد .ابونواس با خلف احمر، شاعر بزرگ مأنوس شد .او نیز این شاعر را بسیار دوست داشت و ظاهرا شهرت ابونواس را او برایش انتخاب کرد . ابونواس بعد از اینکه در بصره مشهور شد به بغداد که آن روز مرکز حکومت عباسی(هارون الرشید)بود، رفت .اوایل با اشراف و بزرگان ادب دوست معاشرت کرد و کم کم به دربار هارون، راه پیدا کرد و ندیم و مربی فرزندان او قاسم و امین شد .او هارون را بارها مدح می کرد و گاه هم به خاطر سروده های نازیبایش، مورد خشم هارون قرار می گرفت و حتی به زندان هم افتاد تا جائی که در دربار هارون، پایگاهش را از دست داد و بعدها اشعاری برای عذرخواهی سرود .از این رو به ناچار مدت ها از بغداد به مصر رفت .اشعار او مرتب و مدون نبوده و بعد از زمان او، جمعی از ادبا و فضلا، هر کدام موافق رویه مخصوص تدوین کردند .از نخستین افراد، نویسنده سده ۴ قمری(علی بن حمزه اصفهانی)برایگردآوری اشعار او بارها به بغداد رفت تا در سال ۰۲۱ قمری به نسخه ای از دیوان او که به دست خاندان نوبختی جمع آوری شده بود، دست یافت که امروز از مهم ترین شرح های ابونواس است . ابونواس با شاعران و دانشمندان بزرگی معاصر بود و معاشرت داشت .او با ابوالعتاهیه و ابن منذر دو شاعر معروف روابط دوستانه داشت و با ابوالشیص، حسین بن ضحاک، دعبل خزاعی، ابوخالد فارسی و مسلم بن ولید معاشرت می کرد . او حدود سال های۶۷۱ تا ۲۳۳ هجری قمری، در بغداد از دنیا رفت و در مقبره شونیزیه یا تل یهود در کنار نهر عیسی مدفون است.

منابع

۱-نقش بندی، الدینارالاسلامی، ص۳۲

۲-آقابزرگ طهرانی ابن بابویه عیون اخبارالرضا چاپ مهدی حسینی لاجوردی قم ۱۳۶۳ش

۳-بحار الانوار، ج ۴۹، ص ۲۳۶، ح ۵. از عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۱۴۳-۱۴۴.

۴-ابن بابویه ج ۲ ص ۲۶۳-۲۶۴

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی واحد گیلان

گاهنامه شکوه واژه ها

استان گیلان

ویژه نامه ولادت امام رضا(ع)

شماره : هشتم

۱۴۰۰/۰۴/۰۱

سال : دوم

دانشته رضوی

ابرهای چشمانم شروع به باریدن می‌کند و ساقه‌های التماس از لبانم جوانه می‌زند. هر عابری این باران‌ها را می‌شناسد این جا زمزمه تمام لب‌ها یا رضاست.

اینجا همه آهو می‌شوند تا ضامن‌شان شوی.

امام غریبان! اینجا هرکسی اگر چه آشناست اما غریب کوی توست. به باب الجواد که نزدیک می‌شوم قسمت می‌دهم به جان دردانه‌ات می‌دانم که نامش شفیع‌ام می‌شود.

دست‌هایم که به شبکه‌های پنجره فولاد گره می‌خورد دلم می‌خواهد اینجا آخرین جای دنیا باشد آنقدر آنجا بمانم که همانجا جان بدهم.

شب که می‌شود گنبدتان دو چندان می‌درخشد، دلم می‌خواهد پرنده شوم پرواز کنم تا بلندترین نقطه گنبدتان تا آن بالای بالا، انگار آنجا هم به خدا نزدیک‌ترم و همه شما.

آقا جان با اجازه از راه دور می‌گویم:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا الْمُرتَضَى

موسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی کیلان

معاونت دانشجویی و فرهنگی

